कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका

प्रस्तुतीका विषयवस्तु

- प्रस्तावना
- लक्षित वर्ग समूह र सरोकारवालाको भूमिका
- रोजगारीका सम्भावनाहरुको खोजी
- श्रमिकको माग र परिचालन
- सार्वजनिक निर्माण कार्यहरुको व्यवस्थापन र स्वरोजगार सहायता
- संरचनात्मक व्यवस्था
- क्षमता अभिबृद्धि र रणनैतिक सञ्चार
- आयोजना छनौट, कार्यान्वयन र मूल्यांकन
- निर्वाह भत्ताको वितरण
- बजेट, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व र विविध

संबैधानिक व्यवस्था

धारा ३३ रोजगारीको हक:

.१॰ प्रत्येक नागरिकलाई रोजगारीको हक हुनेछ । रोजगारीका शर्त, अवस्था र बैरोजगार सहायता संघीय कानून बमोजिम हुनेछ ।

.२॰ प्रत्येक नागरिकलाई रोजगारीको छनौट गर्न पाउने हक हुनेछ ।

आ.व. २०७५।७६ को नीति तथा कार्यक्रम

बुँदा नं. ७९: रोजगारी अवसरका सम्भाव्य क्षेत्र पहिचान गर्न, रोजगारीका लागि व्यावसायिक सीप विकास गर्न र देशभित्र रोजगारीका लागि विदेश जानुपर्ने स्थितिको अन्त्य गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

काम र रोजगारी

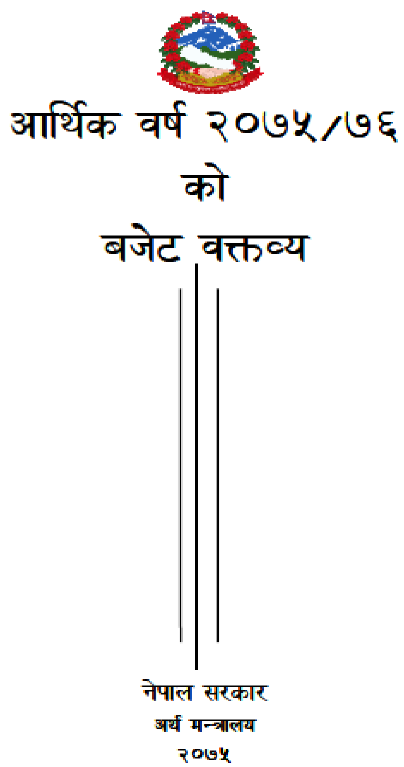

२२. मुलुक भित्र थप रोजगारी सिर्जना गरी क्रमशः नेपालीलाई वैदेशिक रोजगारीमा जान नपर्ने अवस्था बनाउन **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम** सुरु गरिनेछ ।

बेरोजगार जनशक्ति दर्ता र रोजगारीका अवसरको सूचना आदानप्रदान गर्ने …

श्रम बजारको माग अनुरुप सीपयुक्त जनशक्ति आपूर्ति गर्ने छोटो अवधिका निःशुल्क तालिम सञ्चालन गर्ने

रोजगारीको हकसम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा नियमावलीमा समेटिएका मुख्य प्रावधानहरु

- **रोजगारी पाउने अधिकार** : प्रत्येक नागरिकलाई रोजगारी पाउने र आफूले चाहेको रोजगारी छनौट गर्न पाउने अधिकार हुने,
- **बेरोजगारले सहायता पाउने**: प्रत्येक बेरोजगार व्यक्तिलाई यस ऐन बमोजिम बेरोजगार सहायता पाउने अधिकार हुने,
- **वेरोजगार व्यक्तिको परिभाषा**: एक आर्थिक वर्षमा न्यूनतम एक सय दिन रोजगारीमा संलग्न नभएको वा कम्तिमा तोकिए बमोजिमको आय आर्जन हुने स्वरोजगारमा संलग्न नभएको १८-५९ वर्ष उमेर समूहको नेपाली नागरिक ।

रोजगारीको हकसम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा नियमावलीमा समेटिएका मुख्य प्रावधानहरु .क्रमश..१.

- **रोजगार कार्यक्रमः** नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले यो ऐन प्रारम्भ भएपछि बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रदान गर्न आवश्यक रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- **रोजगार सेवा केन्द्र र रोजगार संयोजकः** प्रत्येक स्थानीय तहमा एक रोजगार सेवा केन्द्र रहने । रोजगार सेवा केन्द्रमा मन्त्रालयले करारमा एक जना रोजगार संयोजक खटाउने । निजले प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको मातहतमा रही स्थानीय तहको निर्देशन र सुपरीवेक्षणमा काम गर्नेछ ।
- **तथ्यांक संकलनः** रोजगार सेवा केन्द्रले बेरोजगार व्यक्ति, रोजगारीको अवस्था तथा रोजगारदाताको सूचना संकलन गरी अद्यावधिक गर्ने र सो को प्रतिवेदन प्रदेश र संघका सम्बन्धित मन्त्रालयमा पठाउने ।

रोजगारीको हकसम्बन्धी ऐन‚ २०७५ तथा नियमावलीमा समेटिएका मुख्य प्रावधानहरु .क्रमश..२◦

- **बेरोजगार व्यक्तिले निवेदन दिनुपर्नेः** वेरोजगार व्यक्तिले तोकिएको समयभित्र रोजगार सेवा केन्द्रमा सूचीकृत हुन निवेदन दिनु पर्ने ।
- **सेवा केन्द्रबाट श्रमिक माग गरी काममा लगाउनु पर्नेः** रोजगारदाताले रोजगार सेवा केन्द्रबाट श्रमिक माग गरी काममा लगाउनु पर्ने ।

  .निजी रोजगारदाताको हकमा अनिवार्य नरहेको◦
- **सेवा केन्द्रका अन्य कार्यहरुः** रोजगार सूचना तथा परामर्श‚ वैदेशिक रोजगारीबारे परामर्श‚ निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा रोजगारीका सम्भावनाको सूचना संकलन‚ तालिम आवश्यकताको पहिचान र तालिम कार्यक्रमको समन्वय र निर्वाह भत्ता वितरण आदी ।

रोजगारीको हकसम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा नियमावलीमा समेटिएका मुख्य प्रावधानहरु .क्रमश..३.

- **रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणालीः** रोजगारी सम्बन्धी सूचनाको प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न सबै स्थानीय तह, प्रदेशको सम्बन्धित मन्त्रालय र संघको मन्त्रालयमा रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको स्थापना गरिने ।
- **तालिम तथा कर्जाः** वेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी .एक आ.व.मा १०० दिन. बाहेक व्यवसायिक तथा सीप विकास तालिम र सहुलियतपूर्ण कर्जा उपलब्ध गराई स्वोरोजगार हुने प्रोत्साहित गरिने ।
- **निर्वाह भत्ताः** न्यूनतम रोजगारी वा स्वरोजगारीको व्यवस्था गर्न नसके सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिको अन्य मापदण्ड पुरा गर्ने परिवारलाई १०० दिन मध्ये रोजगारी नपाएको दिनको न्यूनतम पारिश्रमिकको ५० प्रतिशत रकम निर्वाह भत्ता उपलब्ध गराइने ।
- **निजी क्षेत्रसंग सहकार्य :** रोजगारीका सम्भावनाको अध्ययन, सीपमूलक तालिम, नयाँ रोजगारी सिर्जना जस्ता विषयहरुमा निजी क्षेत्रसंग सहकार्य र साझेदारी गरिने ।

निर्वाह भत्ता पाउने अवस्था

- परिवारको कुनै पनि सदस्यले तोकिए बमोजिमको रोजगारी नपाएमा,
- नेपाल सरकारले तोके भन्दा कम वार्षिक आय भएका परिवारलाई,
- परिवारको कुनै पनि सदस्य स्वरोजगार नभएमा,
- परिवारको कुनै पनि सदस्य वैदेशिक रोजगारीमा नगएकोमा,
- परिवारको कुनै पनि सदस्यले सरकारी कोष वा अन्य मुलुक वा अन्तर्राष्ट्रिय वा अन्तरसरकारी संघ, संगठन वा अन्य कुनै संस्थाबाट नियमित निवृत्तिभरण वा अवकाश सुविधा लिइरहेको वा सामाजिक सुरक्षा कोष वा नेपाल सरकारको सहायता सम्बन्धी अन्य कोषबाट वा रोजगारदाताबाट नियमित रुपमा कुनै पनि किसिमको सहायता प्राप्त गरेको भएमा त्यस्तो व्यक्तिको परिवारलाई निर्वाह भत्ता दिइने छैन ।

नेपालमा रोजगारीको परिदृष्य

गरिबी

- गरिबी २१.६%
- बहुआयामिक गरिबी २८.६%
- ७८.७ % ग्रामिण क्षेत्रमा

विकास

न्यून मानविय तथा भौतिक विकास

आन्तरिक रोजगारी

- ३०% अर्धबेराजगार
- २.३% पुर्णबेरोजगार
- ५७% कृषि क्षेत्रमा आश्रित

रोजगारी सिर्जना

- क्षमता कमि
- निजी क्षेत्रको न्यून विकास
- नयाँ क्षेत्र पहिचानको कमी

बैदेशिक रोजगारी

- कूल बैदेशिक रोजगारी ४३ लाख
- गत आ.व. मा ३,५२,०८४
- कूल ग्रा. उत्पादनमा २४.२५%

उद्योग र प्रतिष्ठानहरु

कूल प्रतिष्ठानहरु ९,२२,४४५ । रोजगारी ३४,०८,७४६

कार्यक्रमको दीर्घकालीन सोंच र लक्ष्य

लक्ष्य	दीर्घकालीन सोंच
आन्तरिक रोजगारीका अवसरमा वृद्धि	सबैका लागि रोजगारीको प्रत्याभूति
सामाजिक सुरक्षाको प्रवर्धन	नागरिकको जीवनस्तरमा सुधार

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको सान्दर्भिकता

- नेपालको संविधानको धारा ३३
- रोजगारीको हकसम्वन्धी ऐन, २०७५

समस्याहरु

- गरिबी र जोखिमताको अवस्था
- न्यून रोजगारी
- सहकार्य र संयोजनको अभाव

सोच

- सबैका लागि रोजगारीको प्रत्याभूति मार्फत नागरिकको जिवनस्तरमा सुधार

चुनौतिहरु

- मौलिक हकको सुनिश्चितता
- उत्पादनमूलक रोजगारीको सिर्जना
- लक्षित कार्यक्रमहरुको उपलव्धी बढाउन
- सूचनाको संकलन र व्यवस्थापन गर्न

लक्ष्य

- आन्तरिक रोजगारीका अवसरमा बृद्धि र सामाजिक संरक्षणको प्रवर्धन

उद्देश्य

- रोजगार सेवा र सहायता
- दक्ष र सक्षम जनशक्ति तयार गर्ने
- विभिन्न क्षेत्रगत र तहगत समन्वय र सहकार्य स्थापना
- आन्तरिक रोजगार सिर्जनाका लागि नीतिगत पहल

कार्यक्रमको उद्देश्य

.क॰ न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूतिका लागि रोजगार सेवा र सहायता प्रदान गर्ने

.ख॰ दक्ष र सक्षम जनशक्ति विकास गरी आन्तरिक रोजगारीको प्रवर्धन र विस्तार गर्ने

.ग॰ सरकारी, नीजि, सहकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रवीचहरुको समन्वय र सहकार्य गरी थप रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्ने

.घ॰ रोजगारी सिर्जनाका लागि नीतिगत र संरचनात्मक व्यवस्था गर्ने

.ङ॰ सार्वजनिक पूर्वाधारहरुको निर्माण, स्तरोन्नति र विस्तारमा योगदान गर्ने

.च॰ रोजगारी सिर्जनासम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गरी रोजगारीका नयाँ क्षेत्र पहिचान गर्ने

कार्यक्रमको लक्षित समूह

बेरोजगार व्यक्ति र निजको परिवार

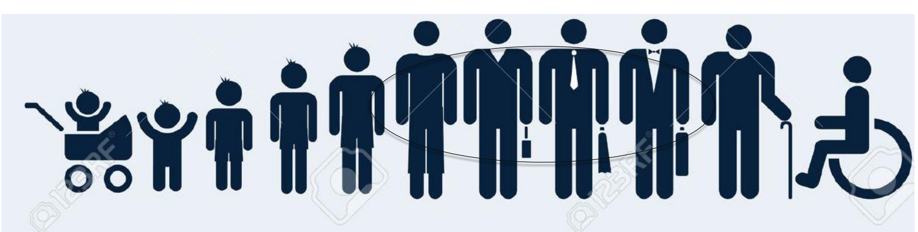

१८ देखि ५९ वर्षको उमेर समूह

बेरोजगार सहायता

- रोजगारीको अवसर सम्बन्धी सूचना उपलव्ध गराउने
- रोजगारमूलक र सीपमूलक तालिम प्रदान गर्ने
- बैङ्क तथा वित्तीय संस्था मार्फत सहुलियतपूर्ण ऋण उपलव्ध गराउने
- स्वरोजगार सिर्जना गर्ने

बेरोजगार सहायता सम्बन्धी अन्य कार्यक्रम सञ्चालन

- रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको स्थापना र सञ्चालन
- रोजगारी सिर्जनाका लागि स्थानीय प्रविधि र उत्पादनलाई प्रोत्साहन
- सीप तथा क्षमता विकासका लागि अन्य क्षेत्रसँग साझेदारी र सहकार्य
- बैदेशिक रोजगारबाट फर्किएकाको पुँजी' सीप र अनुभवको उपयोग

सरोकारवाला पक्षको भूमिका

बेरोजगार व्यक्ति	निवेदन दर्ता, आवश्यक सहयोग, तोकिएको कार्य गर्नु पर्ने, आचरण र अनुशासन पालना
स्थानीय तह	रोजगारी र बेरोजगारको सूचना संकलन र व्यवस्थापन, आयोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन, समन्वय र प्रतिवेदन
प्रदेश सरकार	आयोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन र समन्वय
मन्त्रालय र विषयगत मन्त्रालय	नीति, कार्यविधि, आयोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन, रोजगारी सिर्जनालाई प्राथमिकता, अध्ययन अनुसन्धान
निजी क्षेत्र	आवश्यक जनशक्ति आवश्यकताको पुर्वानुमान, श्रमिकको माग, मागमा आधारित तालिमको तर्जुमा र सरकारसंग सहकार्य
नागरिक समाज	सचेतना, सशक्तिकरण र सहकार्य

क्रियाकलापहरुको समय तालिका

सञ्चार	आवेदन	प्रमाणिकरण	तयारी	परिचयपत्र वितरण र काममा परिचालन
प्रचारप्रसार, सूचना सम्प्रेषण र सामाजिक अभियान	वडा कार्यालय मार्फत रोजगार सेवा केन्द्रमा आवेदन संकलन	संकलित आवेदनहरुको छानविन र सूचीकरण	गुनासाहरुको सम्बोधन र वेरोजगारको अन्तिम सूची निर्धारण	रोजगार सुचना व्यवस्थापन प्रणालीमा प्रविष्ट गरी लाभग्राही परिचयपत्र वितरण र काममा परिचालन
वर्ष भरीनै	चैत्र	बैशाख देखि जेठ मसान्त सम्म	आषाढ मसान्त	श्रावण पहिलो हप्ताबाट वर्षभरी

काममा खटाउनेः आर्थिक वर्षको जेष्ठ मसान्त सम्म

बेरोजगार व्यक्तिको सूचीकरण

गुनासो गर्न सक्ने

बेरोजगारी व्यक्तिको विवरण

आवेदकलाई जानकारी

वडा कार्यालयमा विवरण संकलन

विवरण संसोधन भएमा

रोजगार सेवा केन्द्रले मापदण्डहरुको परिक्षण

संसोधित विवरण

मापदण्ड पुगेका

मापदण्ड पुरा नभएका

वेरोजगार ठहर

लाभग्राहीमा नपर्ने

रो.व्य.सू. प्रणालीमा प्रविष्ट

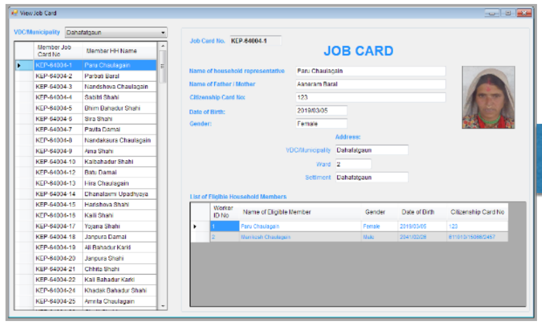

लाभग्राही परिचयपत्र वितरण

दक्ष कामदार

अदक्ष कामदार

रोजगारीका सम्भावनाहरुको खोजी

तथ्यांक संकलन

तीनवटै तहमा सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्रमा सिर्जना हुन सक्ने रोजगारी र उपलब्ध गराईएको रोजगारीको सूचना संकलन र आदान प्रदान

अद्यावधिक लगत

रोजगारी र बेरोजगारीको लगत, सीपक्षमताको लगत

अध्ययन अनुसन्धान

रोजगारीको माग अनुमान र प्रक्षेपण

रोजगारी सिर्जना गर्नुपर्ने

सरकारी निकायहरुले निश्चित प्रतिशत बजेट रोजगारी सिर्जनामा खर्च गर्नुपर्ने

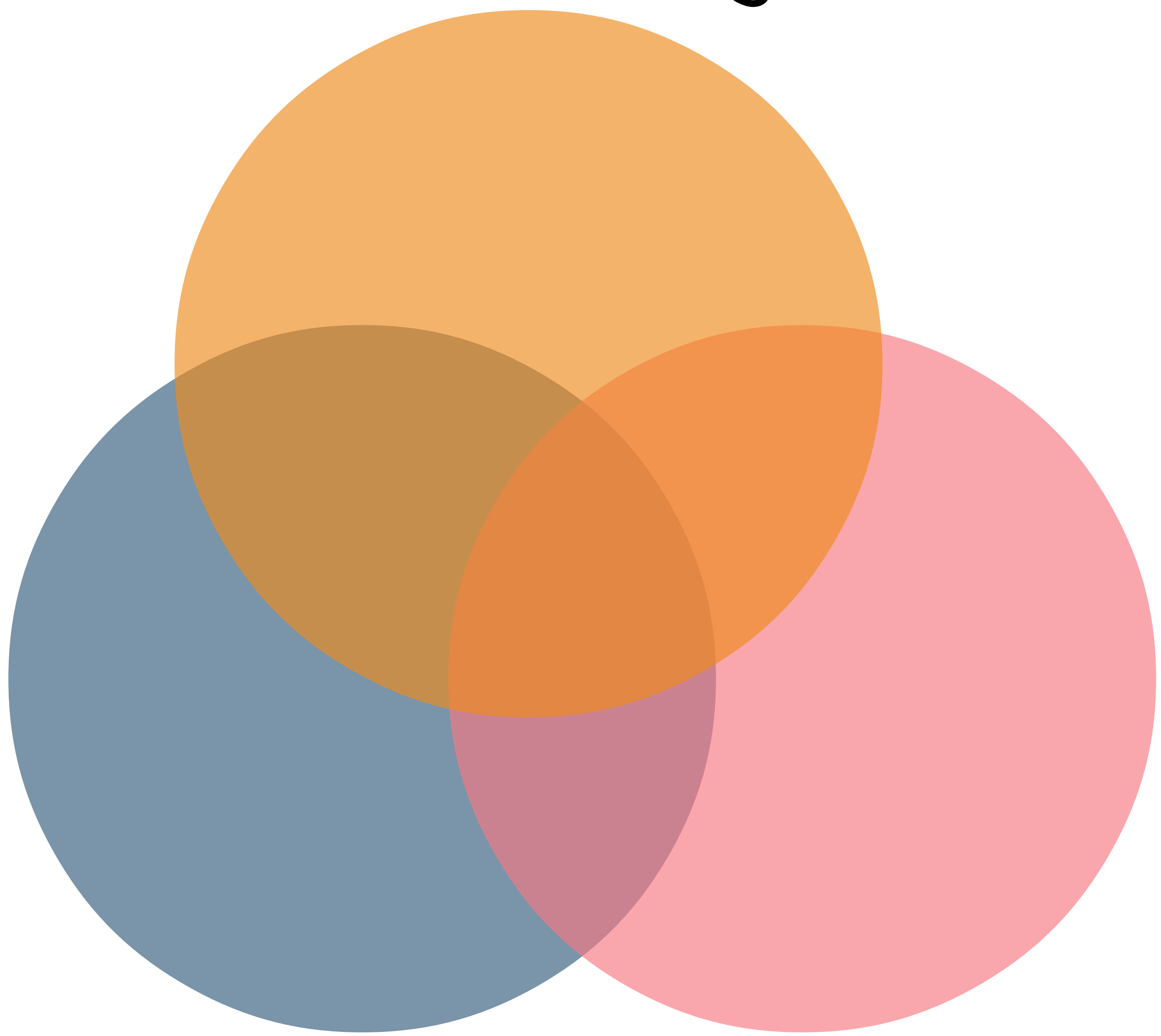

श्रमप्रधान प्रविधिको प्रयोग गर्नु पर्ने .१ करोड सम्मको आयोजनामा सम्भव भएसम्म मेसिनको प्रयोग नगर्ने।

अलग्गै रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्ने .कामका लागि पारिश्रमिक वा श्रमिकको ज्यालाको रकममा साझेदारी।

श्रमिकको माग र परिचालन

- सबै सार्वजनिक कार्यमा रोजगार सेवा केन्द्र मार्फत श्रमिकको माग गर्नु पर्ने
- निजी क्षेत्रले आवश्यक सीप र क्षमता सहितको विवरण उपलव्ध गराई सम्बन्धित रोजगार सेवा केन्द्रबाट श्रमिकको माग गर्न सक्ने
- रोजगार सेवा केन्द्रले माग बमोजिमको श्रमिक १० दिन भित्र उपलव्ध गराउने
- बेरोजगारको प्राथमिकताक्रको सूची अनुसार काममा खटाईने
- बेरोजगारलाई सूचीबाट हटाउन सकिने
- निजी रोजगारदाताले श्रमिक छनौट गर्न सक्ने

सार्वजनिक निर्माण कार्यको व्यवस्थापन

१. अभिमूखिकरण र काममा परिचालन

२. श्रमिक समूह गठन

३. पारिश्रमिक निर्धारण

४. कामको सुपरीवेक्षण

५. सुपरीवेक्षण प्रतिवेदन पेश

६. बैंक खाता मार्फत पारिश्रमिक भुक्तानी

७. अनुगमन तथा मूल्यांकन र पृष्ठपोषण

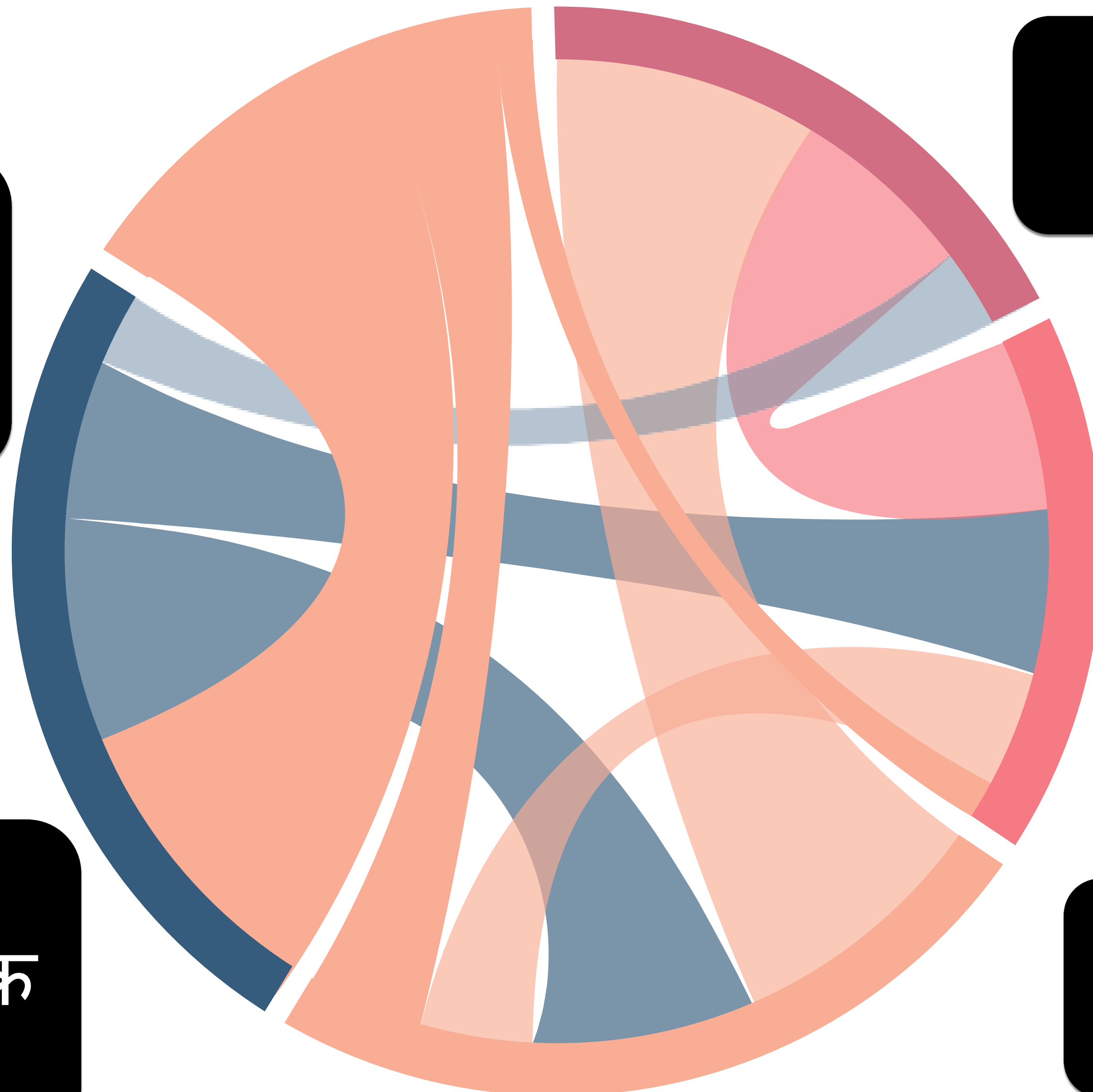

रोजगारमूलक तालिम

अनिवार्य अभिमुखीकरण तालिम

रोजगारी सिर्जनाका लागि तालिम

विशेष सीपमूलक तालिम

सैद्धान्तिक र व्यवहारिक तालिम

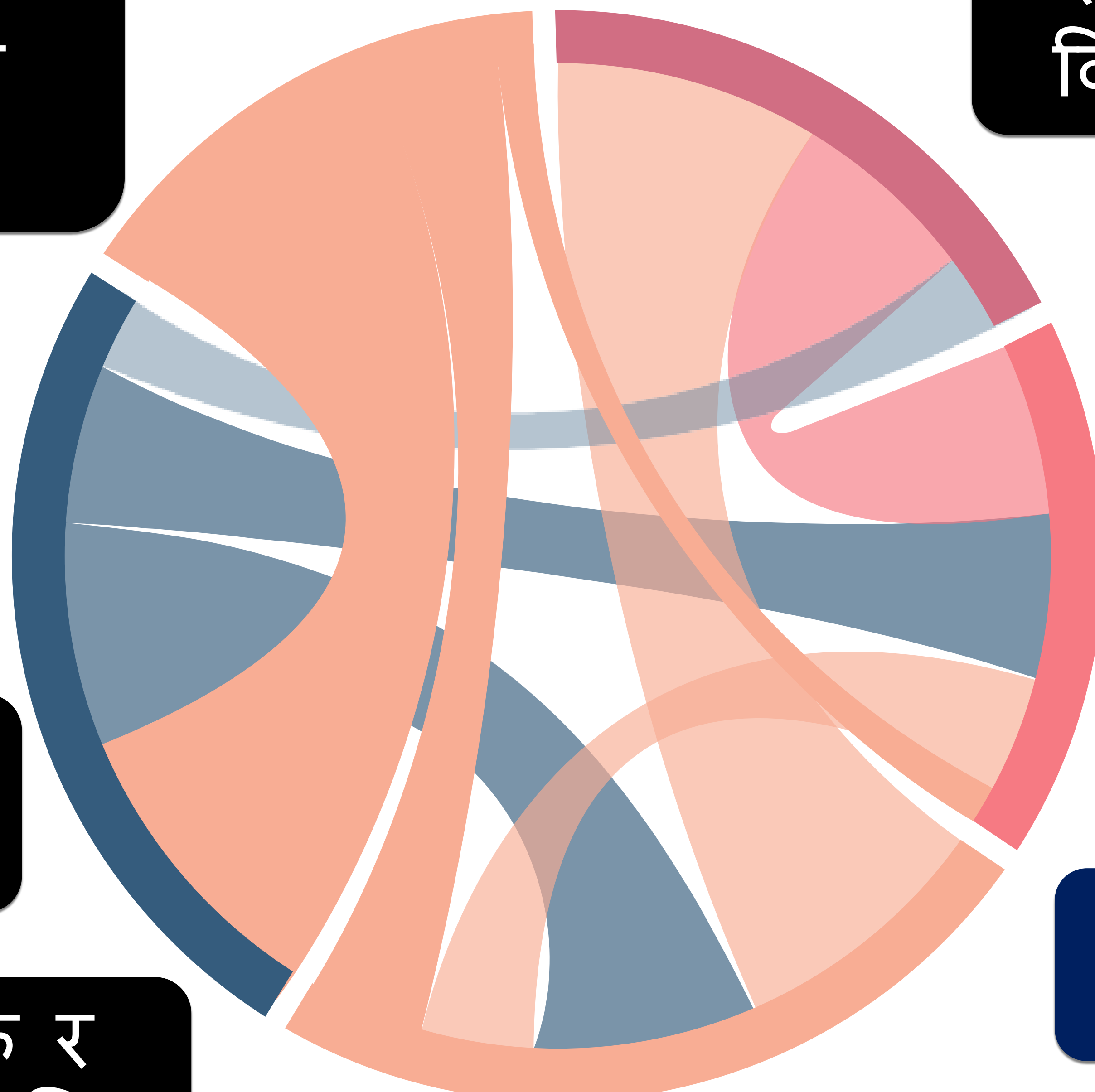

लक्षित समूह विशेष तालिम

निजीक्षेत्र संग सहयोग र सहकार्य

लागतमा साझेदारी गर्न सकिने

कबुलियतना र सम्झौता गर्नुपर्ने

संरचनागत व्यवस्था

श्रम, रोजगार र सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

आन्तरिक रोजगार व्यवस्थापन महाशाखा

विषयगत मन्त्रालय

रोजगार सिर्जना गर्ने कार्यालयहरु

श्रम तथा व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा विभाग

श्रम तथा रोजगार कार्यालयहरु

प्रदेश सरकार

सामाजिक विकास मन्त्रालय

स्थानीय सरकार

गाउँपालिका तथा नगरपालिका

रोजगार सेवा केन्द्र

क्षमता अभिवृद्धि तथा रणनैतिक सञ्चार

क्षमता अभिवृद्धि

- श्रमिकको आवश्यकताको अध्ययन
- तालिम कार्यक्रमको तर्जुमा र सञ्चालन
- सम्झौता गर्नु पर्ने
- तालिम पश्चात रोजगारी दिनु पर्ने
- तालिमको लागतमा सहकार्य
- अभिमूखीकरण, विशेष सीप र लक्षित वर्ग कार्यक्रम

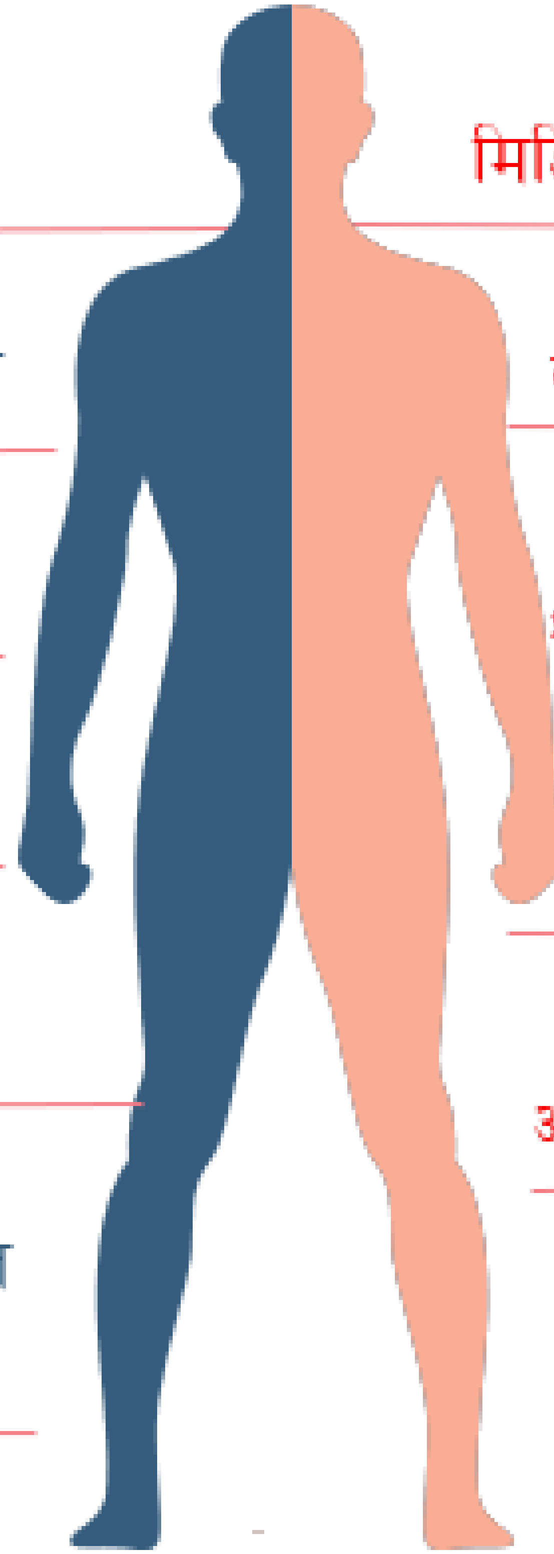

रणनीतिक सुधार

- मिडिया मार्फत सूचना सम्प्रेषण
- छलफल, अन्तर्क्रिया र गोष्ठी
- श्रमको सम्मान, राष्ट्रिय अभियान
- रोजगार सम्वाद मञ्चहरु
- अध्ययन तथा अनुसन्धान र प्रकाशन

आयोजना छनौट, कार्यान्वयन र मूल्यांकन

नियमित प्रकृयाबाटै आयोजना छनौट

वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको स्वीकृति

आयोजना कार्यान्वयन

कामको गुणस्तर नियन्त्रण

निजी, गैरसरकारी क्षेत्रसंग सहयोग र समन्वयन

अनुगमन तथा मूल्यांकन र प्रतिवेदन

रोजगार आयोजनाका क्षेत्रहरुको पहिचान

छुट्टै आयोजना सञ्चालन गर्न सक्ने

रोजगारी सिर्जनाको लागि बजेट छुट्याउनु पर्ने

निर्वाह भत्ता वितरण

रोजगार तथा स्वरोजगार कार्यक्रमहरु → न्यूनतम रोजगारीको उपलव्धता

- उपलव्ध भएको
- उपलव्ध नभएको । उपलव्ध नभएको दिनको गणना

रोजगार उपलव्ध हुन नसकेको → रो.से.के.को प्रमाणिकरण → स्थानीय सरकारको सिफारिस

मन्त्रालयले निर्वाह भत्ताको निर्णय

लाभग्राहीको विवरण, बैंक खाता र रकमको विवरण म.ले.नि.का.मा पठाउने → को.ले.नि.का. मार्फत सम्वन्धित लाभग्राहीको बैंक खातामा जम्मा गर्ने → रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा अद्यावधिक हुने

पारदर्शिता र उत्तरदायित्व

- सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने
- अद्यावधिक सूचना तथा जानकारी सार्वजनिक गर्नु पर्ने
- सूचना प्रकाशन र प्रशारण गर्नु पर्ने
- गुनासो सुन्ने व्यवस्था

गुनासो पेटिका, सेवाग्राहीको सन्तुष्टि सर्वेक्षण, गुनासोको सम्वोधन

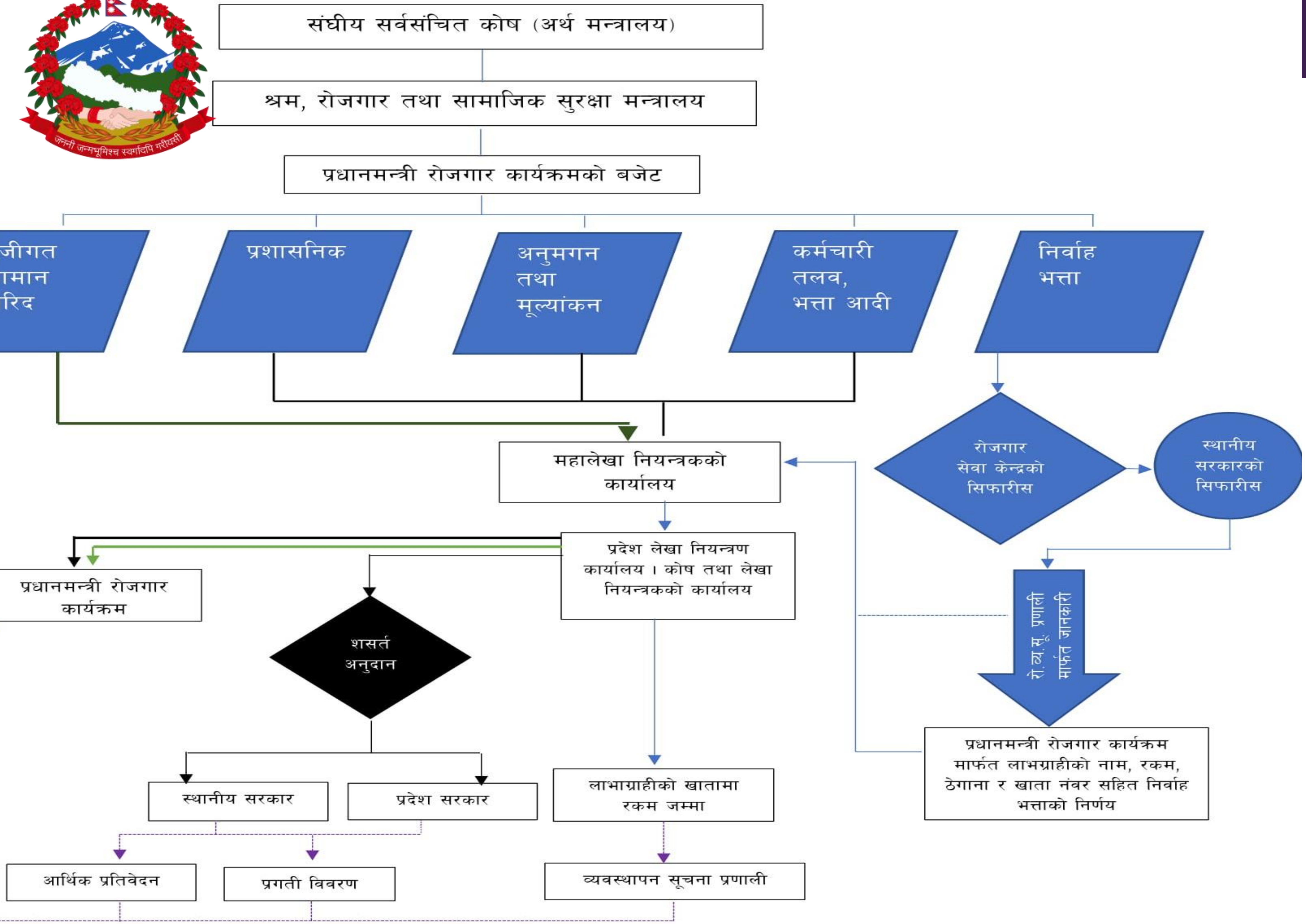
संघीय सर्वसंचित कोष (अर्थ मन्त्रालय)
श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको बजेट
जीगत
मान
रिद
प्रशासनिक
अनुमगन तथा मूल्यांकन
कर्मचारी तलव, भत्ता आदी
निर्वाह भत्ता
रोजगार सेवा केन्द्रको सिफारीस
स्थानीय सरकारको सिफारीस
महालेखा नियन्त्रकको कार्यालय
प्रदेश लेखा नियन्त्रण कार्यालय । कोष तथा लेखा नियन्त्रकको कार्यालय
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम
शसर्त अनुदान
रो.व्य.सू. प्रणाली मार्फत जानकारी
प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम मार्फत लाभग्राहीको नाम, रकम, ठेगाना र खाता नंवर सहित निर्वाह भत्ताको निर्णय
स्थानीय सरकार
प्रदेश सरकार
लाभाग्राहीको खातामा रकम जम्मा
आर्थिक प्रतिवेदन
प्रगती विवरण
व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

विविध

लक्षित वर्गको विशेष व्यवस्था .स्वतः निर्वाह भत्ता प्राप्त गर्न सक्ने।

बीमा तथा कार्यस्थल सुरक्षा .साझेदारी ६०% मन्त्रालय र ४० % श्रमिकको।

रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

नीतिगत निर्णय, निर्देशन र समन्वय

सम्झौता गर्न सक्ने

बाधा अड्काउ फुकाउन र व्याख्या गर्न सक्ने तथा अनुसूचीमा हेरफेर गर्न सक्ने

वडाबाट संकलन गर्नुपर्ने काजगहरु

- नागरिकताको प्रतिलिपि
- तालिमको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
- सैक्षिक योगेताको प्रमाणपत्र को प्रतिलिपि
- पस्स्पोर्ट साईजको फोटो - एक थान

धन्यवाद